

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Současné územní trendy – hra pro cvičení předmětu 3am294, Územní a katastrální politika v kultuře a památkové péči

Cíl hry:

Smyslem hry je aktivizace a lepší zapojení studentů předmětu 3am294, Územní a katastrální politika v kultuře a památkové péči. Studenti získají, anebo si osvěží **znalosti** týkající se trvale udržitelného rozvoje, ekonomických, společenských a environmentálních trendů, které ovlivňují využívání prostoru v ČR i v globálním měřítku. Vzhledem k tomu, že hra probíhá ve skupinách, využijí své **dovednosti** rychlého vyhledávání informací, jejich třídění a prezentace, ale také týmové spolupráce, diskuse s ostatními, řízení a koncepčního myšlení.

Hra se vztahuje k relativně vzdálenému horizontu, otázky jsou záměrně směřovány do zdánlivě vzdáleného roku 2050, kterého se ovšem naprostá většina přítomných dožije. Skutečným cílem hry není pouhé předávání znalostí či trénink dovedností, ale upření pohledu na budoucnost, podnícení vlastního přemýšlení o relativně vzdálenější budoucnosti. Je proto vhodné, aby došlo i k závěrečné diskusi, která má řešit nejen průběh hry a případné obtíže (nedostatek zdrojů, chyby v týmové práci, špatný time management), ale i možné scénáře vývoje společnosti a prostoru a možné podoby střední Evropy v roce 2050.

Průběh hry:

Studenti jsou rozděleni do 6 skupin, pokud je to možné, měli by se i v učebně i fyzicky přemístit. Pedagog znovu připomene tři pilíře trvale udržitelného rozvoje a krátce představí některé současné trendy prostorového rozvoje, ideálně protichůdné (suburbanizace vs. rehabilitace center měst; přesun pozornosti z reality do virtuální reality vs. obrat ke krajině ve vědě i v umění; vymírání druhů vs. úspěšná ochrana biodiverzity a životního prostředí). Studenti následně s využitím technologií, které mají k dispozici (notebook, chytrý telefon) ve svých týmech samostatně vyhledávají informace k zadaným tématům, diskutují o nich, ve druhé části hodiny je krátce odprezentují.

V průběhu vyhledávání informací je pedagog k dispozici studentům, upozorňuje na vhodné zdroje informací, anebo vysvětluje případné nejasnosti v zadání. V prezentační části musí potlačit svou snahu doplnit k danému tématu další doplňující informace, aby nedošlo k zahlcení studentů fakty, vhodné je spíše podnítit diskusi o možných alternativách prostorového vývoje do roku 2050.

Zařazení v rámci předmětu:

Hra je součástí cvičení z předmětu 3am294, *Územní a katastrální politika v kultuře a památkové péči*. Měla by být zařazena ideálně po historickém přehledu (ať už proběhne na přednáškách či na cvičeních), který vysvětlí základní mezníky historického vývoje krajiny a sídelní struktury ve střední Evropě. Studenti by také již měli mít základy urbanismu. Pokud předmět nebude zakončen prezentacemi samostatných semestrálních prací, lze jej touto hrou také zakončit, není to ale zcela vhodné vzhledem k jejímu nedostatečnému zacílení. Hra slouží spíše pro zvýšení zájmu, měla by být doplněna soustředěnější přednáškou či cvičením, které se bude věnovat sledovaným změnám více do hloubky.

Časová náročnost: 90 minut

- cca 15 minut příprava hry a rozdělení studentů do týmů,
- cca 30 minut vyhledávání informací v týmech,
- cca 30 minut prezentace (nejvýše 3 minuty každý tým, 2 minuty reakce a doplnění pedagoga),
- cca 15 minut diskuse.

Současné územní trendy – hra pro cvičení předmětu 3am294, Územní a katastrální politika v kultuře a památkové péči – zadání pro studenty

Rozdělení do týmů podle složek trvale udržitelného rozvoje:

ČÍSLO TÝMU	SLOŽKA TUR	TÉMA ZKOUMÁNÍ
1	Ekonomika	Zemědělství, lesnictví, krajinaotvorba
2	Ekonomika	Průmysl
3	Ekonomika	Těžba nerostných surovin, energetika
4	Společnost	Doprava
5	Společnost	Migrace
6	Životní prostředí	Ochrana přírody a krajiny

1. ZEMĚDĚLSTVÍ, LESNICTVÍ, KRAJINOTVORBA

Popište specifika současného českého zemědělství v rámci Evropské unie:

- podíl obyvatel zaměstnaných v zemědělství,
- vývoj cen orné půdy v ČR a v zahraničí,
- podíl malých zemědělců / velkých zemědělských podnikatelů,
- podíl ekologického zemědělství.

Charakterizujte výhody a rizika pěstování technických a energetických plodin. Popište rozdíl mezi biopalivy první a druhé generace.

Srovnajte druhové složení českých lesů oproti přirozené druhové skladbě.

Charakterizujte hlavní ekologická rizika současného masového zemědělství (přehnojování, úbytek ornice, odvodňování...)

Zamyslete se nad podobou zemědělství v roce 2050.

2. PRŮMYSL

Popište specifika současného českého průmyslu v rámci zemí EU:

- podíl zaměstnaných v průmyslu a jeho vývoj,
- podobu a dopad tzv. investičních pobídek pro lokalizaci firem,
- zaměření českého průmyslu (např. počet vyrobených automobilů na 1000 obyvatel)

Definujte termín brownfield, uveďte možnosti a příklady nového využití brownfields.

Popište způsoby ochrany industriálních památek v ČR. Které typy industriálních památek jsou nejvíce ohrožené a proč?

Jaké nároky bude mít průmysl budoucnosti? Co znamená spojení „Průmysl 4.0“?

Odhadněte, jak bude vypadat průmysl v ČR v roce 2050

3. TĚŽBA NEROSTNÝCH SUROVIN, VÝROBA ENERGIE

Stručně charakterizujte nerostné bohatství v ČR. Které suroviny se v současnosti těží? Které byly vytěženy během 20. století?

Jaké sociální a environmentální důsledky jsou spojeny s ukončením těžby? Popište (a řádově vyčíslíte) náklady na likvidaci následků těžby. Uveďte, které suroviny by bylo možné (a ekonomicky rentabilní) těžit, jejich dobývání ale neprobíhá z důvodu ochrany životního prostředí.

Zhodnoťte tzv. Územní limity těžby z hlediska ekonomického, společenského a environmentálního. Jaké jsou současné závazky Evropy v rámci ochrany klimatu? Kdy by mělo být ukončeno využívání uhlí v energetice?

Popište současnou skladbu energetického mixu ČR. Popište možnosti vývoje české jaderné energetiky. Popište současné problémy a rizika využívání obnovitelných zdrojů energie. Co je to blackout?

Co je to bioplyn, jak a z čeho lze vyrábět? Jak vzrostl podíl biomasy v energetickém mixu? Popište roli autonomních (ostrovních, off-grid) systémů v energetice.

Odhadněte, jak by vzhledem k mezinárodním závazkům měla vypadat podoba energetiky v roce 2050.

4. DOPRAVA

Stručně zhodnoťte hlavní dopady individuální automobilové dopravy na česká města a krajinu.

Popište, kdo vlastní a spravuje dálnice a silnice I., II. a III. třídy a místní komunikace.

Charakterizujte hlavní problémy výstavby dálniční sítě v ČR? Co bylo příčinou sesuvu půdy na stavbu dálnice D8? Popište současný stav a alternativy výběru mýta v ČR.

Definujte princip dopravní indukce, uveďte příklady. Jak lze tento princip využít pro snižování počtu automobilů ve městech?

Jak by mohlo změnit dopravní i společenské návyky masové rozšíření samořiditelných automobilů?

Stručně popište rozdíl mezi cyklostezkou a moderními cyklopatřenými (cyklopruhy, cykloobousměrky atd.)

Stručně popište železniční síť v ČR, její hustotu a hlavní problémy. Proč nemáme v ČR žádnou vysokorychlostní železniční trať? Jaká instituce spravuje železniční infrastrukturu? Kdo si objednává a platí lokální spoje? Které železniční tratě jsou otevřeny konkurenci?

Stručně popište vývoj letecké dopravy v ČR. Kde by mělo vzniknout další mezinárodní letiště?

Stručně nastiňte podobu dopravy v ČR v roce 2050.

5. MIGRACE

Charakterizujte podobu mezistátní migrace a její význam pro českou ekonomiku. Zhodnoťte ekonomické přínosy migrace pro cílovou zemi. Stručně popište vývoj a strukturu zahraniční migrace u nás, rozmístění cizinců v ČR a hlavní problémy imigrace do ČR.

Odhadněte, jak se vzhledem k mezistátní migraci promění společnost v ČR do roku 2050.

Popište hlavní proudy vnitrostátní migrace:

- urbanizaci (popište, z kterých regionů se lidé stěhují)
- suburbanizaci (rozlište typy suburbanizace; uveďte její hlavní rizika)

Definujte termín gentrifikace a jeho vliv na podobu a sociální podmínky městských čtvrtí.

Uveďte znaky sociálně vyloučené lokality. Ve kterých regionech se nachází většina sociálně vyloučených lokalit? Jaké hlavní nástroje může stát, obce či neziskový sektor použít pro zmírňování sociálních rozdílů?

Diskutujte hlavní problémy současné české politiky proti sociálnímu vyloučení. Definujte termín základní (všeobecný, nepodmíněný) příjem, uveďte osobní názor na jeho prosazení.

Odhadněte, jak se vzhledem k vnitrostátní migraci promění sídelní struktura v ČR do roku 2050.

6. OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY

Stručně popište vývoj počtu velkoplošných chráněných území v ČR, uveďte příklady nejvýznamnějších NP a CHKO a důvody jejich ochrany.

Uveďte příklady významných střetů ekonomických, společenských a environmentálních zájmů v těchto územích, týkajících se např.:

- výstavby apartmánových bytů
- bezzásahovosti lesního hospodářství
- stavby větrných elektráren

Popište základ evropské ochrany Natura 2000. Kdo vyhlašuje ptačí oblasti?

Definujte termín fragmentace krajiny. Uveďte následky fragmentace pro biodiverzitu (i využití krajiny člověkem), popište nástroje, kterými lze fragmentaci krajiny předcházet.

Vysvětlete, jaký je význam bezlesí pro udržení biodiverzity. Které prvky bezlesí je třeba chránit, jaké způsoby ochrany a managementu bezlesí můžeme využívat?

Odhadněte, jak se změní česká krajina do roku 2050.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

